

§ 89

Yttrande Ändringar i högskolelagen för att främja den akademiska friheten och tydliggöra lärosätenas ansvar för livslångt lärande

Dnr 00335-2020

Regionala utvecklingsnämndens beslut

Regionala utvecklingsnämnden beslutar att lämna yttrande enligt förslag, se bilaga.

Yttrande till beslutsförslaget

Region Norrbotten har inget att invända mot förslaget om att främja och värna den akademiska friheten.

Vad gäller det livslånga lärandet är Luleå tekniska universitet en kunskapsmotor och nyckelaktör i utbildningskedjan i Norrbotten. Universitets möjligheter att bidra till lösningar på en föränderlig arbetsmarknad är avgörande för ett län som Norrbotten. Tillgång till högre utbildning i hela länet är centralt för att säkerställa både näringslivets och offentlig sektors kompetensförsörjning, där fjärr- och distansundervisning utgör viktiga delar.

En fråga som behöver adresseras kopplar till resursfördelningen och behovsbedömning. Den föreslagna lagtexten adderar ingenting som hjälper oss i vissa frågor. Exempelvis så står sjukvården inför en utmaning när det kommer till specialistsjuksköterskor. Vem ska ansvara för och bekosta att det finns platser på lärosätena för att till exempel våra grundutbildade sköterskor snabbt kan vidareutbildas till IVA- eller operationssjuksköterskor när behoven finns? Det är en fråga om ansvarsfördelning kopplat till vidareutbildning och livslångt lärande där antingen stat, lärosäte eller region kan ansvara ekonomiskt. Inför en förändrad lagstiftning behöver det således tydliggöras vem som ansvarar för att utbildningsplatser finns samt bekostar vidareutbildning för de behov vår verksamhet möter över tiden.

Region Norrbotten välkomnar ett förtydligande kring lärosätenas ansvar och roll för det livslånga lärandet men vill också påpeka att staten samtidigt bör diskutera de ekonomiska ramarna för detta.

Sammanfattning

I promemorian föreslås ändringar i högskolelagen i syfte att dels främja och värna den akademiska friheten som förutsättning för utbildning och forskning av hög kvalitet, dels att tydliggöra universitetens och högskolornas ansvar för det livslånga lärandet.

Vad gäller förslaget om att införa en bestämmelse om att det i högskolornas verksamhet som en allmän princip ska gälla att den akademiska friheten ska främjas och värnas, har Region Norrbotten inget att invända mot förslaget

Vad gäller förslaget om att i högskolelagen införa en bestämmelse om att högskolorna i sin verksamhet ska främja det livslånga lärandet, välkomnar Region Norrbotten förslaget.

Ärendet

Promemorian *Ändringar i högskolelagen för att främja den akademiska friheten och tydliggöra lärosätenas roll* behandlar ett antal förslag från den tidigare Styr- och resursutredningen om universitetens och högskolornas styrning (SOU 2019:6):

- att regeringen tar initiativ till ändringar i högskolelagen i syfte att markera att lärosäten och staten som huvudman ska främja och värna akademisk frihet, som en förutsättning för forskning och utbildning på vetenskaplig grund samt för lärosätenas roll som en självständig och kritiskt reflekterande kraft i samhället, och
- att regeringen tar initiativ till att det i högskolelagen åter regleras att det i utbildning på grundnivå även ingår fortbildning och vidareutbildning.

Begreppet akademisk frihet är väl etablerat och används bl.a. i EU-stadgan och i rekommendationer från Europeiska kommissionen och Europaparlamentet. Akademisk frihet används ofta med en bred betydelse som omfattar å ena sidan universitetens institutionella självständighet, s.k. autonomi, från t.ex. riksdag och regering och å andra sidan den individuella friheten kopplad till undervisning och forskning.

Det finns en internationellt samstämmig syn på att framtidens arbetsmarknad med ökad digitalisering, ökad internationalisering och en arbetskraft som arbetar längre upp i åldrarna kommer att ställa större krav på kompetensutveckling under arbetslivets gång.

Utbildningsutbudet vid universitet och högskolor ska svara mot studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens behov. Högskolans utbildningar ska möta arbetsmarknadens och samhällets behov på lång sikt, och lärosätena har en unik förmåga att genom sin forskning och tillgång till ny kunskap utveckla utbildningar som påverkar och förnyar den framtida arbetsmarknaden på såväl nationell som regional nivå. Framtidens arbetsmarknad kommer att ställa högre krav på att universitet och högskolor ska ta ett större ansvar för yrkesverksammas kompetensutveckling, även i fråga om omställning på arbetsmarknaden.

Beslutsunderlag:

Yttrande *Ändringar i högskolelagen för att främja den akademiska friheten och tydliggöra lärosätenas roll för det livslånga lärandet* - bilaga

Protokollsutdrag skickas till:
Regional utvecklingsdirektör

Mottagare Regeringskansliet/Utbildningsdepartementet
Dnr UG2020/03053/UH

Region Norrbottens yttrande över promemoria om ändring av högskolelagen för att främja den akademiska friheten och tydliggöra lärosätenas roll för det livslånga lärandet

Avsnitt 5: Det ska i högskolelagen slås fast att en allmän princip om att den akademiska friheten ska främjas och värnas i högsko- lornas verksamhet

Region Norrbotten har inget att invända mot förslaget om att främja och värna den akademiska friheten.

Avsnitt 7: Lärosätenas ansvar för det livslånga lärandet ska tyd- liggöras i högskolelagen

Region Norrbotten välkomnar ett förtydligande kring lärosätenas ansvar och roll för det livslånga lärandet men vill också påpeka att staten samtidigt bör diskutera de ekonomiska ramarna för detta.

Vad gäller det livslånga lärandet är luleå tekniska universitet en kunskapsmotor och nyckelaktör i utbildningskedjan i Norrbotten. Universitetets möjligheter att bidra till lösningar på en föränderlig arbetsmarknad är avgörande för ett län som Norrbotten. Tillgång till högre utbildning i hela länet är centralt för att säkerställa både näringslivets och offentlig sektors kompetensförsörjning, där fjärr- och distansundervisning utgör viktiga delar.

En fråga som behöver adresseras kopplar till resursfördelningen och behovsbedömning. Den föreslagna lagtexten adderar ingenting som hjälper oss i vissa frågor. Exempelvis så står sjukvården inför en utmaning när det kommer till specialistsjuksköterskor. Vem ska ansvara för och bekosta att det finns platser på lärosätena för att till exempel våra grundutbildade sköterskor snabbt kan vidareutbildas till IVA- eller operationssjuksköterskor när behoven finns? Det är en fråga om ansvarsfördelning kopplat till vidareutbildning och livslångt lärande där antingen stat, lärosäte eller region kan ansvara ekonomiskt.

Inför en förändrad lagstiftning behöver det således tydliggöras vem som ansvarar för att utbildningsplatser finns samt bekostar vidareutbildning för de behov vår verksamhet möter över tiden.

I detta ärende har Regionala utvecklingsnämnden beslutat. Anna Lindberg har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också Eva Jonsson och Fredrik Pettersson deltagit.